

1. ПРЕГОВОРИ

Букурештански уговор закључили су делегати Бугарске, Румуније, Србије, Црне Горе и Грчке 10. августа 1913. године. Будући да је Бугарска у Другом балканском рату остала потпуно изолована и да је на северној граници била веома ангажована у сукобу с Румунијом, на западној граници са савезницама Грчком и Србијом, а на истоку с Турском, нашавши се у безизлазној ситуацији, морала је да се повинује условима које су јој наметнули њени противници који су из рата изашли као победници. На бројним састанцима комитета детаљно су били договорени сви значајни аранжмани и уступци који су се тицали исправљања спорних међународних линија разграничења, унети у посебне протоколе и званично ратификовани на накнадној седници генералне скупштине делегата.

2. УСЛОВИ

У складу са условима Уговора, Бугарска је уступила Румунији целокупно подручје Добруџе северно од линије која се протеже од Дунава непосредно изнад Туртукаје до западне обале Црног мора, јужно од Екрене. Овај значајан територијални уступак обухвата површину од 2687 квадратних километара, 286 000 становника, а укључује тврђаву Силистрија и градове Туртукаја на Дунаву и Балчик на Црном мору. Поред тога, Бугарска је пристала да уклони све постојеће тврђаве и обавезала се да неће изграђивати утврђења у Рушчуку ни у Шумли, нити на било ком делу територије између та два града односно у пречнику од 20 километара око Балчика.

3. ТЕРИТОРИЈАЛНИ УСТУПЦИ СРБИЈИ

Источна граница Србије повучена је од врха Патарика, где је била стара граница, а затим је следила вододелницу између река Вардара и Струмице до грчко-бугарске границе, сем што је долина Струмице у горњем току остала у поседу Бугарске. Овако добијена територија обухватала је централни део Македоније, укључујући Охрид, Битољ, Косово, Штип и Кочане, као и источну половину новопазарског санџака. По овом аранжману територија Србије је увећана са 18650 на 33891 квадратну миљу а број становника се увећао за више од 1,500 000.

4. ТЕРИТОРИЈАЛНИ УСТУПЦИ ГРЧКОЈ

Гранична линија која дели Грчку од Бугарске повучена је од врха планине Беласица до ушћа реке Месте у Егејско море. Овим значајним уступањем територије, који је Бугарска одлучно оспоравала, површина грчке територије, у складу упутствима садржаним у нотама које су Русија и Аустро-Угарска поднеле на конференцији, повећана је са 25 014 квадратних миља на 41 933 квадратне миље а њено становништво се увећало са 2,660 000 на 4,363 000. На тај начин територији Грчке додати су Епир, јужна Македонија, Солун, Кавала, као и обала Егејског мора све до реке Месте, а ограничена је егејска обала Бугарске на незнатан простор од 70 миља, који се протезао од реке Месте до реке Марице, и омогућавао јој је излаз на Егејско море преко мале луке Дедеагач. Грчка је такође добила проширење на својој северозападној граници, тако да је обухваћена и

велика тврђава у Јањини. Поред тога, Крит је дефинитивно припао Грчкој а званично је преузет 14. децембра 1913. године.

5. ТЕРИТОРИЈАЛНИ УСТУПЦИ БУГАРСКОЈ

Удео Бугарске у подели добити, иако веома умањен, није био потпуно занемарљив. Чист територијални добитак, који је обухватао део Македоније, укључујући и град Струмницу, западну Тракију, као и део обале Егејског мора у дужини од 70 миља, износио је око 9 663 квадратне миље, а број становника се увећао за 129 490.

6. ОЦЕНА УГОВОРА

По одредбама Букурештанског уговора, Румунија је највише профитирала имајући у виду жртве које је поднела. Румуни који нису ослобођени живе углавном у Трансилванији, Буковини и Бесарабији те јој, према томе, балкански ратови нису пружили одговарајућу прилику да потпуно исправи своје границе по етничким линијама.

Понижавајући услови који су наметнути Бугарској били су последица њене нестрпљивости и неодмерене лакомислености. Територија коју је обезбедила била је релативно заокружена; није јој пошло за руком да ослободи Македонију, што је био изричит разлог њеног уласка у рат; изгубила је подручја Охрида и Битоља, до којих јој је посебно стало; добила је само веома мали излаз на Егејско море, укључујући крајње безначајну луку Дедеагач; коначно, морала је да се одрекне своје амбиције балканског хегемона.

Грчка, иако је добила много, била је веома незадовољна. Припајање Солуна представљало је тријумф; добила је луку Кавала и територију источно од ње, на инсистирање грчког краља и војске а насупрот саветима Венизелоса; на северо-западу Грчка је наишла на противљење Италије инсистирањем на претензијама према јужној Албанији; кад је реч о подели острва у Егејском мору, Грчка је била дубоко незадовољна; и даље је сматрала да 3,000 000 њених земљака нису ослобођени.

Суштински недостаци Букурештанског уговора били су: 1) границе које су повучене на основу тог Уговора нису имале готово никакве везе с националношћу становника у односним подручјима и 2) казна која је одмерена Бугарској, иако је можда заслужена у светлу њеног велике грешке што је изазвала Други балкански рат, била је толико оштра да она није могла прихватити Уговор као трајно решење. Иако Србија, Грчка и Румунија не могу избећи велики део кривице за карактер Уговора, не би требало изгубити из вида да је њихово деловање у Букурешту у великој мери проистицало из решења која су балканским државама наметнуле велике силе на лондонским конференцијама.

Извор: Андерсон, Франк Малоу анд Амос Схартле Херсхеу, Хандбоок фор тхе Дипломатиц Хистору оф Еуропе, Асиа, анд Африца 1870-1914 (Приручник за дипломатску историју Европе, Азије и Африке 1870-1914). Приређено за Национални савет за историју. Говернмент Принтинг Оффице (Државна штампарија), Вашингтон, 1918